احسان الله آرینزی ۲۰۱٤/۱۲/۲٦

بیا هم د جدي شپږمه

د هرهېواد په تأریخ کې د ښو، نېکمرغه او ویاړلو ورځو تر څنګ، توري، بدمرغه او داسې ورځې هم شته چې د خپل ماهیت او سبائي اغېز له امله ډېرې ځوروونکې پایلې لري او د همغه هېواد د تأریخ ننګ باله شي.

د افغانستان په ډېر معاصر تأریخ کې د ثور اوومه (۱۳۵۷ هـ. ش یا لمریز)، د جدي شپږمه (۱۳۵۸ل)، د ثور اتمه (۱۳۷۱ ل)، د نومبر اوومه (۲۰۰۱م) او ځیني نوري ورځې ډېرې توري ورځې دي.

د ثور په اوومه د افغانستان د خلکو دیموکراتیك ګوند د محمد داوود خان رژیم نسکور کړ او په ځای یې داسې نظام ټینګ کړ چې خبرې یې کتابي ښې وې؛ خو په عمل کې یې ډېرې درندې تربېوتنې وکړې. د جدي په شپږمه د شوروي اتحاد سرو پوځونو په افغانستان یرغل وکړ. دوی تمه درلوده چې نظام به وژغوري او د هند د سمندر تودو اوبو خوا ته به یو ګام نژدې شوي وي. کوم ارمان چې ان د تزاري روسیې له وخته ناختلی پاته و، آخر د خلك دیموکراتیك ګوند د پرچم د ډلګي په مشرۍ او لاربښوونه د افغانستان د خلکو له سترغبرګون او پاڅون سره مخامخ شو.
ګوند او مشرتا به فکر کاوه چې د افغانستان د خلکو استازي دي او هر څه د خلکو په نامه د شوروي ټانکونو او الوتکو په زور په دې بېوزلي ولس تحمیلولای شي او شوروي اتحاد هم فکر کاوه چې د ختیځ پوهنې انستیتوت لري او پوهانو یې د افغانستان د تېر تأریخ، جغرافیایي ځانګړتیاوو، قومي جوړښت، دیني ارزښتونو، ملي روایاتو، ولسواکۍ او د قواوو د اندول په اړه پوره څېړنې کړي او افغانستان ښه پېژني. شوروي مشرانو هم فکر کاوه چې افغانستان به د کلاشنیکوف په زور ایل کړي. د روسیې سمبول قطبي خرس چې پخوا هر ځای پل اېښی و، بیا نه و په شا شوی او هغه سیمه یې لاندې کړې وه؛ خو افغانستان یو بل شان هېواد و او دا نه اېلیدونکي خلك یو ځل بیا د تأریخ له یوه ستر آزمون سره مخامخ شول!

د افغانستان د هغه وخت ترخو واقعیتونو دا ثابته کړه چې د شوروي اتحاد د ختیځ پوهنې د انستیتوت پوهانو او متخصصینو افغانستان سم نه و پېژندلی. دې انستیتوت دنده درلوده چې له افغانستان سره د چلند په اړه د شوروي اتحاد د بهرنیو چارو وزارت او مشرتابه ته سم معلومات ورکړي؛ خو داسې ښکاري چې دې انستیتوت افغانستان د ببرك کارمل د معلوماتو له مخې پېژاند او خپلو سیاسي بوډاګانو ته یې داسې ناسمه مشوره ورکړه چې هم یې افغانستان غرق کړ او هم شوروي اتحاد د نړۍ له نقشې ورك شو!

د خدای کارونه دي کله چې ببرك کارمل د شوروي سرتېرو په مرسته د افغانستان واکمن و، په وار- وار یې ویلي وو چې که شوروي محدود وسله وال ټولګي افغانستان ته نه وای راغلی؛ نو دا هېواد به د پخواني واکمن حفیظ الله امین، توري ارتجاع، پاکستان او CIA په توطیه، د نړۍ له نقشې څخه ورك شوی و! خو خلکو بیا داسې وخت هم ولید چې افغانستان و ؛ خو ببرك کارمل او شوروي اتحاد دواړه نه وو! ببرك کارمل په بېکسۍ کې ومړ او د شوروي اتحاد ستروا کې درې وړې شوه. دا ځکه چې د افغانستان خلك پردي یرغل ته سلامي نه شول. له ختیځ څخه تر لویدیځ او له شمال څخه تر جنوب پوري، ښځې او نارینه، ځوانان او بوډاګان مطلق اکثریت پاڅېدل، ټوپك ته یې لاس کړ او د هېواد د خپلواکۍ ستره ملي جګړه یې پیل کړه.

دا جګړه بریالۍ شوه، د شوروي اتحاد سرې لښکرې له افغانستان څخه لاړې؛ خو خلکو د خپلو سترو قربانیو، سرښندنو، مېړانې او وینو ګټه ترلاسه نه کړه او هغه استخباراتي کړۍ واك ته ورسېدې چې ګاونډیانو د خپلو راتلونکو پلانونو د عملي کولو له پاره، د افغانستان د خلکو د ویاړلي جهاد په صفونو کې ځای په ځای کړې وې. دا توره ورځ د ثور اتمه ورځ وه چې په افغانستان کې یې د پردیو په لسمه د کورنۍ جګړې اور بل کړ او وران وطن یې له نویو بدمرغیو او ناورینونو سره مخامخ کړ.

د افغانستان په ډېر لنډ تأریخ کې د طالبانو برۍ او ماته هم په دې ورځو کې راځي چې د دې کړېدلي ولس دردونه نور هم ورسره زیات شول او په پای کې د نومبر اوومه (۲۰۰۱م) هم همداسې یوه توره ورځ ده چې افغانستان بیا له یوه لوی پردي یرغل سره مخامخ شو، دا ځلې امریکا او ناتو زموږ په هېواد یرغل وکړ. امریکا کټ مټ د شوروي اتحاد د مشرتابه تېروتنه تکرار کړه او د زمریانو ځالې ته یې پوځونه واستول. اوس په افغانستان باندې د امریکا- ناتو د یرغل یوولسم کال دی. امریکا هم غواړي چې د شوروي اتحاد په شان د خپلو یو شمېر زرخریده ملګرو په مرسته، د افغانستان په خلکو داسې سیاسي، فرهنګي او اقتصادي سیستم مسلط کاندي چې په نوره نړۍ کې یې ښه نتیجه ورکړي؛ خو دلته د غیر دیموکراتیکو عناصرو په واسطه د کلاشنکوف په زور په خلکو تپل کېږي. له همدې امله له سترو غبرګونو سره مخامخ ښکاري او کېدای شي چې له ماتې سره مخ شي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د افغانستان په معاصر تأریخ کې د جدي شپږمه (۱۳۵۸ل) د ټولو بدمرغیو او تباهیو مور ده. همغه تور یرغل و چې تر اوسه افغانستان په اور کې سوځي او د بچیانو په لکونو ککرۍ یې خاورې شوې. که په تېرو دېرش کلونو کې په لکونو خلك وژل شوي، په لکونو معیوب او معلول شوي، په ملیونونو مهاجرت ته اړ وتلي او هېواد له سترو مادي او معنوي زیانونو سره مخامخ شوي.دا ټول د پردیو یرغلونو پایله ده چې د جدي په شپږمه پیل شوي او اوس هم په یوه نوې بڼه ادامه لري.

د تأریخ د تیورۍ یوه وتلې لیکوال (اچ. کار) یو وخت لیکلي وو چې تأریخ ولولئ چې پخوانۍ تېروتنې تکرار نه کړي! لکه چې د افغانستان ډېرو مشرانو او سیاسي فعالینو د (اچ. کار) دا تلپاتې خبره نه ده اورېدلې چې په پرله پسې توګه تېروتنې کوي او ځانونه یې خسرالدنیا والاخره جوړ کړي دي!

پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ